

Spis treści

Przedmowa	5
---------------------	---

Część I

Zadania i sposoby uprawiania filozofii

1. Filozofia wobec myślenia potocznego	8
2. Filozofia wobec myślenia mitologicznego i religijnego	17
3. Filozofia a nauka	22
4. Sposoby uprawiania filozofii	36
5. Rola filozofii w życiu człowieka. Światopoglądowe i ideologiczne funkcje filozofii	47

Część II

Ontologia

1. Główne koncepcje ontologii	52
2. Podstawowe pojęcia i zagadnienia ontologii	62
3. Spór o tworzywo świata	83
3.1. Monizm i pluralizm: Ile jest substancji świata?	83
3.2. Materializm i idealizm	99
3.3. Teizm i ateizm: Czy pojęcie Boga jest filozofii niezbędne?	129
4. Struktura świata materialnego	144
4.1. Przestrzeń i czas	145
4.1.1. Przestrzeń	145
4.1.2. Czas	154
4.2. Układy materialne	182
4.2.1. Indywidua przestrzenno-czasowe. Spory interpretacyjne	182
4.2.2. Ciągłość czy nieciągłość tworzywa świata?	188
4.2.3. Układy materialne mikro- i makroświata. Mechanicyzm i dialektyka	191

4.2.4. Układy megaświata. Filozoficzne problemy kosmologii	208
5. Struktura zmian w świecie	229
5.1. Ogólna teoria zmian (ruchu)	229
5.1.1. Problem zmiany w filozofii klasycznej	230
5.1.2. Dialektyka zmiany	235
5.2. Determinizm i indeterminizm	249
5.2.1. Klasyczna problematyka determinizmu kauzalnego	254
5.2.2. Współczesne interpretacje determinizmu	269
5.3. Rozwój i postęp. Filozoficzne problemy biologii	276
6. Ontologia człowieka. Podstawy biologiczne	296
6.1. Antropogeneza	298
6.2. Natura i kultura	306
6.3. Problem psychofizyczny	312
6.3.1. Założenia	313
6.3.2. Stanowiska materializmu i idealizmu	318
6.3.3. Relacja psychofizyczna w stanowiskach monizmu i dualizmu	336
Literatura do cz. I i II	343

Część III

Epistemologia

1. Problematyka i główne koncepcje teorii poznania	349
1.1. Rozwój epistemologii jako dyscypliny filozoficznej. Problem obiektywności poznania	349
1.2. Klasyczna problematyka teorii poznania	370
1.3. Epistemologia a ontologia	375
2. Źródła poznania	380
2.1. Podmiot poznania i czynności poznawcze	380
2.2. Empiryzm i aprioryzm. Spór o źródła wiedzy	392
2.3. Empiryzm marksistowski	402
2.3.1. Marksistowsko-leninowska teoria odbicia	402
2.3.2. Kategoria praktyki i marksistowski empiryzm	405
3. Poznanie zmysłowe. Filozofia percepcji	410
3.1. Wprowadzenie	410
3.2. Spór realizmu z idealizmem	416
3.3. Spór realizmu „krytycznego” z realizmem „naiwnym”.	455
3.4. Materializm marksistowski wobec sporu realizmu z idealizmem	466
4. Wiedza abstrakcyjna i ogólna	472
4.1. Filozoficzne problemy języka	472
4.2. Uniwersalia	488
4.2.1. Abstrakcja, idealizacja, generalizacja	488

4.2.2. Stanowisko realizmu	493
4.2.3. Konceptualizm i nominalizm	501
4.3. Spory wokół poznania <i>a priori</i>	507
4.3.1. Wiedza analityczna: Leibniz	507
4.3.2. Sądy syntetyczne <i>a priori</i> : Kant	508
4.3.3. Fenomenologiczne <i>a priori</i> : Husserl	511
4.3.4. <i>A priori</i> i <i>a posteriori</i> w pozytywizmie logicznym	512
4.3.5. Spory wokół <i>a priori</i>	515
4.3.6. Wieloznaczność pojęć: analityczne, syntetyczne, <i>a priori</i> , <i>a posteriori</i> , konieczne, przypadkowe	519
5. Wartości poznawcze. Teoria prawdy	524
5.1. Prawda naczelną wartością poznawczą	524
5.1.1. Stan badań nad pojęciem prawdy	524
5.1.2. Prawda a inne wartości poznawcze	528
5.2. Warunki adekwatności teorii prawdy	532
5.3. Klasyczna i nieklasyczne teorie prawdy	541
5.3.1. Klasyczna (korespondencyjna) teoria prawdy	543
5.3.2. Teoria koherencji	546
5.3.3. Prawda jako tożsamość sądu i faktu: koncepcja R. Chisholma	548
5.3.4. Teoria pragmatystyczna	550
5.4. Semantyczna teoria prawdy	552
5.5. Marksistowska teoria prawdy	556
5.6. Kryterium prawdy	560
5.7. Sceptycyzm i agnostycyzm	571
6. Epistemologiczne modele poznania	577
6.1. Warunki konieczne poznania	577
6.2. Modele epistemologiczne poznania (warunki wystarczające)	582
6.3. Analiza porównawcza epistemologicznych modeli poznania	584
7. Racjonalność przekonań	588
7.1. Postulat racjonalności przekonań. Warunki konieczne przekonań racjonalnych	588
7.2. Przekonania nieracjonalne: pozaracjonalne i irracjonalne	594
7.3. Warunki wystarczające przekonań irracjonalnych	596
Literatura do cz. III	600
Indeks osobowy	605
Indeks rzeczowy	613